



1 Aanleiding

Op werven met een grote geografische spreiding, met name bij wegenwerken en infrastructuurwerken, worden veel inbreuken op de regelgeving betreffende sociale voorzieningen vastgesteld door het Toezicht op het Welzijn op het Werk (TWW). Vooral de inbreuken op werven waar kabels geplaatst worden, haalden het nieuws. In sommige gevallen werden de werven stilgelegd door de sociale inspecteurs van het TWW. Naar aanleiding van een van deze stopzettingen werd een overleg opgestart tussen de aannemer, het TWW en Constructiv.

2 Problematiek

De werken zijn van korte duur en verplaatsen zich snel van locatie. Op sommige werven zijn weinig tot geen sociale voorzieningen voor de werknemers (geen werkkeet, toiletten, ...).

3 Regelgeving

De referentieteksten met betrekking tot sociale voorzieningen bij werken met een grote geografische spreiding zijn:

- de cao van 9 november 2017 tot wijziging van de cao van 10 maart 2016 betreffende de humanisering van de arbeid
- het KB van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, meer in het bijzonder bijlage III – A.14

3.1 Cao Humanisering van de arbeid

Deze cao van 9 november 2017 voegt een art. 30bis toe aan de bestaande cao van 10 maart 2016. Door deze toevoegingen kunnen er op bouwplaatsen met een mobiel karakter of met een grote geografische spreiding (wegenwerken, spoorwerken, nutswerken, enz.) uitzonderlijk kleine mobiele geïntegreerde sociale voorzieningen met een kleedkamer en een refter worden ingezet voor bouwwerken. Voor de inrichting van deze geïntegreerde sociale voorzieningen kan worden afgeweken van de voorwaarde dat de refter en de kleedkamer gescheiden moeten zijn. Het gebruik van dergelijke geïntegreerde sociale voorzieningen moet voorafgaandelijk ter advies voorgelegd worden aan de preventieadviseur-arbeidsarts. Op deze bouwplaatsen moeten wel altijd de volgende sociale voorzieningen aanwezig zijn:

- stortbaden in de nabijheid van de arbeidspost of centraal ingeplande stortbaden
- standaardtoiletten of chemische toiletten dicht bij de werkpost

Voor meer informatie over de eisen van deze cao verwijzen we naar [preventiefiche O-011](#) over de kleedkamers, refters, wasplaatsen en toiletten op bouwplaatsen.

De aandachtspunten voor het voorzien van stromend water op bouwplaatsen worden behandeld in [preventiefiche 1070](#).

3.2 KB betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

In artikels 14 en 15 van bijlage III over de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid die van toepassing zijn op bouwplaatsen, komen de sanitaire voorzieningen en de verpozingsruimtes en onderkomens aan bod. In artikel 14 worden de eisen vastgesteld voor de minimumvoorzieningen in

- kleedkamers en garderobekasten
- douches en wastafels
- toiletten en wasgelegenheden

Artikel 15 heeft betrekking op de eisen voor de verpozingsruimtes en onderkomens. Daarbij gaat het om de eisen voor de verschillende pauzes en voor de eventuele huisvesting voor bouwvakkers.

In deze artikels zijn geen eisen opgenomen met betrekking tot de afmetingen. Dat maakt deel uit van de hiervoor besproken cao.

Referenties

- [Preventiefiche O-011 “Kleedkamers, refters, wasplaatsen en toiletten op bouwplaatsen”](#)
- [Preventiefiche 1070 “Aandachtspunten sociale voorzieningen – Stromend water”](#)

4 Praktische maatregelen

De voorgestelde preventiemaatregel is dat er centraal een of meerdere sociale voorzieningen met alles erop en eraan opgesteld worden, overeenkomstig de eisen van de cao Humanisering van de arbeid. Vlak bij de werkplek wordt een mobiele werfkeet opgesteld, die eventueel voorzien is van een ingebouwd toilet of een chemisch toilet. Een apart mobiel toilet is ook een optie. In het volgende hoofdstuk zijn hier meerdere voorbeelden van opgenomen. Afhankelijk van de geografische spreiding kan gekozen worden voor een of meerdere centrale voorzieningen.

De praktische realisatie moet voorbereid worden in de veiligheidscoördinatie ontwerp. In functie van de omvang van de werf moet de veiligheidscoördinator bepalen waar de centrale sociale voorzieningen kunnen komen. Ook moeten op voorhand de nodige aanvragen ingediend worden bij de gemeentelijke diensten. Als de lozing van afvalwater een probleem is, kan er geopteerd worden voor een systeem met opvangbakken. In het volgende hoofdstuk zijn hier meerdere voorbeelden van opgenomen. Bij deze systemen moet wel een aansluiting op de waterleiding voorzien worden.

De veiligheidscoördinator ontwerp gaat vervolgens in dialoog met de aannemer om de grootte van de voorzieningen te bepalen in functie van het aantal werknemers en eventueel ook in functie van de beschikbare sociale voorzieningen bij de aannemer.

In bepaalde gevallen is het misschien beter om voor kleinere voorzieningen te kiezen en meerdere centrale plaatsen te kiezen om zo de arbeiders over twee zones te verdelen.

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

Bij de werkplek kan gekozen worden voor mobiele voorzieningen.

5 Goede praktijkvoorbeelden

Dit deel bevat enkele voorbeelden van kleinere vaste en mobiele sociale voorzieningen.

5.1 Centrale units

Centrale units kunnen ingericht worden in een bestaand huis met de nodige plaats en sanitaire voorzieningen. Meestal is dat evenwel niet mogelijk en wordt er geopteerd voor aparte units, zoals hieronder geïllustreerd wordt.



Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

5.2 Kleinere voorzieningen met wateraansluiting en aansluiting op de riolering



De kleinere units kunnen apart of gecombineerd voorzien worden van refters, een kledkamer, sanitaire voorzieningen en toiletten. Ze zijn ook voorzien van een toevoer en afvoer voor stromend water.



Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

5.3 Vaste sanitaire installatie voorzien van een opvangbak en wateraansluiting(en)



5.4 Toilet met waterspoeling



Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

5.5 Wasunit met waterspoeling



5.6 Mobiele sociale voorzieningen met refter en chemisch toilet



Sommige werfketen kunnen ook aangesloten worden op de riolering.



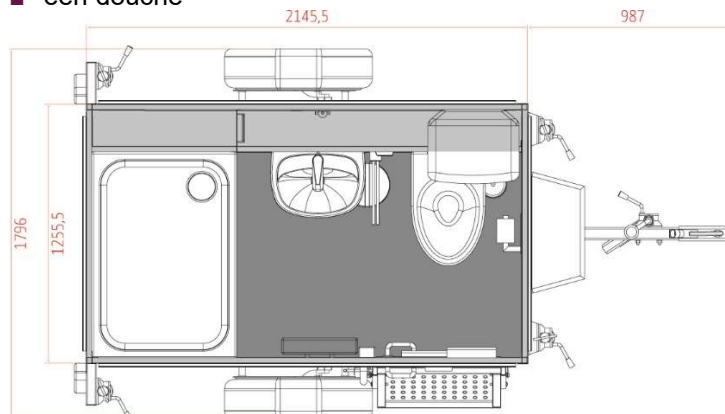
Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infobrief ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

5.7 Mobiele douche



De meeste mobiele douches zijn voorzien van

- een toilet
- een lavabo
- een douche



5.8 Mobiele toiletten

5.8.1 Mobiel toilet met opvangbak



5.8.2 Mobiel chemisch toilet



Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.